

Received: 24.04.2025
Accepted: 20.09.2025
Published: 30.10.2025

Roczniki Administracji i Prawa
Annals of The Administration and Law
2025, XXV, z. specjalny: s. 83-93
ISSN: 1644-9126
DOI: 10.5604/01.3001.0055.4566
<https://rocznikiadministracjiiprawa.publisherspanel.com>

Nathalie Djidel-Pessin Masse*
Nr ORCID: 0009-0002-8714-4279

CHATGPT I JEGO WYKORZYSTANIE W SĄDOWNICTWIE PRACY

CHATGPT AND ITS USE IN LABOUR LAW JUDICIARY

CHATGPT ET SON APPLICATION DANS LA JUSTICE DU TRAVAIL

Streszczenie: ChatGPT, jako jedno z kluczowych rozwiązań w obszarze cyfrowej innowacji, coraz częściej pojawia się w dyskusjach na temat wspierania procesów decyzyjnych, w tym także w sądownictwie. W 2023 r. kolumbijski sędzia wykorzystał to narzędzie do zapoznania się z orzecznictwem, co wywołało pytania o dopuszczalność i skutki podobnych praktyk w innych państwach. W szerszej perspektywie dotyczy to roli i granic stosowania generatywnej sztucznej inteligencji w wymiarze sprawiedliwości, zwłaszcza w kontekście niezawisłości sędziów oraz potencjalnych konsekwencji odpowiedzialności dyscyplinarnej. Rodzi to pytanie, czy powoływanie się na ChatGPT mogłoby ograniczyć lub wyłączyć odpowiedzialność sędziego za ewentualne błędy orzecznicze oraz w jakim zakresie narzędzie to może być stosowane jako wsparcie w podejmowaniu decyzji sądowych.

Słowa kluczowe: ChatGPT, sąd pracy, niezależność sędziego, odpowiedzialność dyscyplinarna, AI w sądownictwie, etyka sędziowska, granice stosowania sztucznej inteligencji

Summary: ChatGPT, as one of the key solutions in the area of digital innovation, is increasingly emerging in discussions about decision-making support, including in the judiciary. In 2023, a Colombian judge used the tool to learn about jurisprudence, raising questions about the acceptability

* doktorantka prawa prywatnego i profesor szkoły, posiadaczka DEA w zakresie prawa osobistego i rodzinnego, Paryż 1 Uniwersytet Panthéon-Sorbonne. Źródła finansowania publikacji: Akademia Humanitas; e-mail: nathalie.djidel@etu.univ-paris1.fr

and impact of similar practices in other countries. More broadly, this relates to the role and limits of the use of generative artificial intelligence in the judiciary, particularly in the context of judicial independence and the potential consequences of disciplinary liability. This raises the question of whether the invocation of ChatGPT could limit or exclude a judge's liability for possible sentencing errors, and to what extent this tool can be used to support judicial decision-making.

Keywords: ChatGPT, labor court, judicial independence, disciplinary liability, AI in the judiciary, judicial ethics, limits of artificial intelligence in adjudication

Résumé : ChatGPT, solution clé en matière d'innovation numérique, apparaît de plus en plus dans les discussions sur l'aide à la décision, notamment au sein du système judiciaire. En 2023, un juge colombien a utilisé cet outil pour se renseigner sur la jurisprudence, soulevant des questions quant à l'acceptabilité et à l'impact de pratiques similaires dans d'autres pays. Plus généralement, cela concerne le rôle et les limites de l'utilisation de l'intelligence artificielle générative dans le système judiciaire, notamment dans le contexte de l'indépendance de la justice et des conséquences potentielles en matière de responsabilité disciplinaire. Cela soulève la question de savoir si l'invocation de ChatGPT pourrait limiter ou exclure la responsabilité d'un juge pour d'éventuelles erreurs de condamnation, et dans quelle mesure cet outil peut être utilisé pour appuyer la prise de décision judiciaire.

Mots-clés : ChatGPT, juridiction prud'homale, indépendance judiciaire, responsabilité disciplinaire, IA dans le système judiciaire, éthique, limites techniques de l'IA

W 2023 r. kolumbijski sędzia Juan Manuel Padilla García wykorzystał ChatGPT do podjęcia decyzji w sprawie między matką autystycznego dziecka a firmą ubezpieczeniową¹. Zadał chatbotowi pytania prawne, a dzięki odpowiedziom udzielonym przez to narzędzie techniczne mógł zapoznać się z kolumbijskim orzecznictwem mającym zastosowanie w jego sprawie. Następnie podjął decyzję. System generatywnej sztucznej inteligencji, działający jak wyspecjalizowana wyszukiwarka, stanowił jedynie pomoc w podjęciu decyzji sądowej. Co by się stało, gdyby we Francji sędzia sądu pracy korzystał z ChatGPT? Czy byłby w stanie ukryć się za takim generatywnym systemem sztucznej inteligencji, aby ograniczyć lub nawet uchylić się od odpowiedzialności w przypadku uszczerbku dla strony procesowej?

¹ F. Bayard, *ChatGPT pomógł sędziemu wydać historyczny wyrok*, 01net, opublikowane 6 lutego 2023 r.: *Czy małoletni z autyzmem jest zwolniony z płacenia za terapie?; Czy orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego wydało korzystne orzeczenia w podobnych sprawach?*

KONSEKWENCJE KORZYSTANIA Z CHATGPT² DLA ODPOWIEDZIALNOŚCI CZŁONKÓW SĄDU PRACY

Artykuł L 141-2 francuskiego kodeksu organizacji sądownictwa (COJ) stanowi, że *odpowiedzialność sędziów za ich osobiste uchybienia jest regulowana przez:*

– w przypadku *innych sędziów* – na mocy ustaw szczególnych lub, w przypadku ich braku, poprzez pociągnięcie do odpowiedzialności³.

Kiedy wspomniany artykuł odnosi się do *innych sędziów*, oznacza to, że zakres tego artykułu ma zastosowanie do wszystkich sędziów, którzy nie należą do sądownictwa: sędziów trybunałów przemysłowych, trybunałów ds. wspólnej dzierżawy obszarów wiejskich i sądów gospodarczych.

A. Czy naruszenie obowiązku niezależności jest wykroczeniem dyscyplinarnym?

W odniesieniu do «*ustaw szczególnych*», procedura dyscyplinarna jest przewidziana w artykułach od L 1442-11 do L 1442-18 Kodeksu pracy⁴. Jeśli radny korzysta z ChatGPT w celu podjęcia decyzji w przypadku wątpliwości z jego strony, może zostać oskarżony o zlekceważenie obowiązku niezależności, a postępowanie dyscyplinarne może zostać wszczęte przeciwko niemu przed Krajową Komisją Dyscyplinarną z inicjatywy Ministra Sprawiedliwości lub Pierwszego prezesa Sądu Apelacyjnego⁵. W przypadku stwierdzenia *przewinienia dyscyplinarnego* sankcjami dyscyplinarnymi ponoszonymi przez sędziego sądu pracy są nagana, tymcza-

² ChatGPT został stworzony przez OpenAI, amerykański start-up wspierany przez Microsoft, i zaprezentowany publicznie 30 listopada 2022 roku. Jest to tak zwana «generatywna» sztuczna inteligencja. Generatywna sztuczna inteligencja to poddziedzina sztucznej inteligencji, która wykorzystuje algorytmy uczenia maszynowego zwane modelami generatywnymi. Mówi się, że te SI są w stanie zrozumieć zapytanie użytkownika i wygenerować odpowiedź, tj. spójną treść.

³ Civ. 1, 5 maja 1981 r., Bull. civ. I, n°149; Civ. 1, 5 maja 1988 r., D. 1988. IR 156, obs. Julien; Civ. 1, 19 listopada 1985, D. 1986. IR 228, obs. Julien.

⁴ Artykuł L 1421-2 francuskiego kodeksu pracy: «Członkowie sądu pracy wykonują swoje obowiązki w sposób całkowicie niezależny, bezstronny, godny i uczciwy oraz zachowują się w sposób wykluczający wszelkie uzasadnione wątpliwości w tym zakresie. W szczególności powstrzymują się oni od wszelkich działań publicznych lub zachowań niezgodnych z ich obowiązkami». Zobacz także artykuł 6.1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (prawo do rzetelnego procesu sądowego): «niezawisły i bezstronny sąd».

Artykuł L 1442-13-3 francuskiego kodeksu pracy: «Sprawa może zostać skierowana do Krajowej Komisji Dyscyplinarnej przez Ministra Sprawiedliwości lub przez Pierwszego Prezesa Sądu Apelacyjnego, w którego jurysdykcji zasiada członek sądu pracy, po wysłuchaniu go przez Pierwszego Prezesa».

⁵ Artykuł L 1442-13 francuskiego kodeksu pracy: «Każde naruszenie obowiązków przez członka trybunału przemysłowego podczas wykonywania jego obowiązków może stanowić wykroczenie dyscyplinarne».

Artykuł L 1442-14 Kodeksu pracy: «Sankcje dyscyplinarne mające zastosowanie do członków sądu pracy są następujące:

1. Nagana;
2. Zawieszenie na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy;
3. pozbawienie prawa do pełnienia funkcji członka sądu pracy na okres maksymalnie dziesięciu lat;
4. Pozbawienie prawa do pełnienia funkcji członka sądu pracy».

sowe zawieszenie w czynnościach służbowych oraz pozbawienie prawa wykonywania zawodu, połączone z czasowym lub stałym zakazem pełnienia tej funkcji⁶. Co prawda sędzia sądu pracy mógłby argumentować, że Kodeks Etyki traktuje jego obowiązek niezawisłości jedynie w kontekście zewnętrznych nacisków, które mogą być wywierane przez władzę wykonawczą, ustawodawczą, strony sporu, partie polityczne, związki zawodowe, organizacje lub stowarzyszenia zawodowe⁷, jednakże szerokie terminy użyte przez Conseil supérieur de la prud'homie w niniejszym kompendium umożliwiają rozszerzenie tego zakresu na generatywne systemy IA, ponieważ «wymóg niezależności, który ciąży na członku sądu pracy, podobnie jak na każdym sędzim, ma na celu ochronę go przed wszelkimi formami zewnętrznego nacisku lub wpływu»⁸. Słowa «od jakiegokolwiek formy zewnętrznego nacisku lub wpływu» przypominają te, używane w kwestiach medycznych, gdzie artykuł R. 4127-5 Kodeksu Zdrowia Publicznego stanowi, że «lekarz nie może alienować swojej niezależności zawodowej w jakiegokolwiek formie»⁹. Ta niezależność lekarzy częściowo wyjaśnia ich autonomię w podejmowaniu decyzji o tym, czy użyć systemu sztucznej inteligencji do wykonania czynności profilaktycznych, diagnostycznych lub leczniczych oraz utrzymanie ich osobistej odpowiedzialności medycznej w ustawie bioetycznej z 2021 roku. Członkowie trybunału przemysłowego mają zatem niewielkie szanse na uniknięcie postępowania dyscyplinarnego, ukrywając się za ChatGPT jako narzędziem decyzyjnym.

⁶ ETPC, 28 czerwca 1984 r., Seria A nr 80, Campbell i Fell przeciwko Zjednoczonemu Królestwu. ETPC, 26 sierpnia 2003 r., Filippini przeciwko San Marino. ETPC, 23 listopada 1993 r., seria A nr 279, Holm przeciwko Szwecji.

⁷ Artykuł L 1431-1 francuskiego kodeksu pracy: «Conseil supérieur de la prud'homie, organ doradczy, działa przy Ministrze Sprawiedliwości i Ministrze Pracy.

Oprócz przedstawicieli zainteresowanych ministerstw, w projekcie weźmie udział taka sama liczba przedstawicieli reprezentatywnych związków zawodowych i organizacji zawodowych na szczeblu krajowym».

Conseil supérieur de la Prud'homie, *Recueil de déontologie des conseillers prud'hommes*, Art. R. 1431-3-1 du Code du travail, wersja z dnia 26 stycznia 2018 r., 15 s., zob. s. 4: Podkreśliłam terminy.

⁸ Podkreśliłam te słowa.

⁹ Artykuł L. 4001-3 francuskiego kodeksu zdrowia publicznego: «I. - Każdy pracownik służby zdrowia, który decyduje się na użycie, w celu zapobiegania, diagnozowania lub leczenia, wyrobu medycznego obejmującego algorytmiczne przetwarzanie danych uzyskanych z masowych danych, zapewnia, że dana osoba została o tym poinformowana i że została ona, w stosownych przypadkach, poinformowana o wynikającej z tego interpretacji».

Ustawa nr 2021-1017 z dnia 2 sierpnia 2021 r. o bioetyce, Dz.U. 3 sierpnia 2021 r. (wykorzystanie nowych technologii w podejmowaniu decyzji medycznych).

B. Trudna do stwierdzenia procedura opowiadania się po jednej ze stron, która wymaga istnienia oszustwa lub rażącego zaniedbania¹⁰

Czy jest bardziej prawdopodobne, że sędziowie zostaną częściowo lub całkowicie zwolnieni z odpowiedzialności cywilnej, powołując się na użycie ChatGPT, w ramach procedury pozywania stron przed sądem, mającej zastosowanie w przypadku braku zastosowania «specjalnych przepisów»? Jest to wysoce prawdopodobne z powodów częściowo niezwiązanych z wykorzystaniem samego narzędzia technicznego. Po pierwsze, procedura pozywania stron jest praktycznie niespotykana. Po drugie, oszustwo, jedna z przesłanek takiego postępowania, nie zostało zdefiniowane przez Cour de cassation w przypadku popełnienia go przez sąd pracy. Ponadto, jeśli rozumiemy przez analogię do oszustwa zdefiniowanego w prawie cywilnym, zakłada to zamiar oszukania stron sporu, a oszustwo jest trudne do udowodnienia¹¹. Sama kwestia oszustwa staje się nieistotna, jeśli sędzia niezawodowy postępowałby w taki sam sposób, jak kolumbijski sędzia w sprawie autystycznego dziecka, który przestrzegał pewnego rodzaju obowiązku przejrzystości, wyraźnie pokazując pełne odpowiedzi ChatGPT w dokumentach sądowych¹². Wreszcie, mimo że rażące wykroczenie, kolejny przypadek, który może uruchomić procedurę wnoszenia stron do sądu, zostało zdefiniowane jako «osobiste wykroczenie o wyjątkowej powadze lub wykazujące złośliwe intencje», prawdopodobnie nie zostanie ono skierowane przeciwko przedstawicielowi pracowników. Z jednej strony korzystanie z generatywnego systemu sztucznej inteligencji jako pomocy w podejmowaniu decyzji lub narzędzia decyzyjnego w niewłaściwy i celowy sposób może być uznane za «wyjątkowo poważne» lub świadczące o «złym zamiarze». Ale z drugiej strony – czy możemy mówić o «osobistej winie» tego członka sądu pracy, gdy używa on ChatGPT do podjęcia decyzji w trakcie wykonywania swoich obowiązków? Prawdopodobnie kwalifikacja prawna «rażącego uchybienia» zostanie odrzucona¹³. Jeśli jednak «rażące wykroczenie» zostałoby stwierdzone, państwo zostałoby pociągnięte do odpowiedzialności cywilnej, z zastrzeżeniem powództwa regresowego przeciwko trybunałowi pracy, a strona poszkodowana otrzymałaby odszkodowanie.

¹⁰ Artykuł L 141-3 kodeksu organizacji sądownictwa: «Sędziowie mogą zostać pociągnięci do odpowiedzialności w następujących przypadkach:

1. W przypadku oszustwa, podstępu, sprzeniewierzenia lub rażącego zaniedbania, popełnionych w trakcie dochodzenia lub procesu;
2. W przypadku zaprzeczenia sprawiedliwości.

Sędziowie odmawiają odpowiedzi na wnioski lub zaniedbują rozpatrywanie spraw, które nadają się do rozpatrzenia.

Państwo ponosi odpowiedzialność cywilną za wszelkie odszkodowania zasądzone od sędziów w związku z takimi czynami, chyba że przysługuje mu regres wobec sędziów».

Artykuł L 141-2 RODO: patrz powyżej.

¹¹ Patrz uwaga 2 powyżej.

¹² Civ 1, 17 lipca 1996 r., nr 95-01.002 i 95-01.004, JCP 1996. IV. 2171: rażące niedbalstwo definiuje się na podstawie dawnego art. 505 kodeksu postępowania cywilnego (procedura przyjmowania stron do dawnych art. 505-516 CPC, a obecnie art. 366-1 do 366-9 CPC, art. L 141-2 i L 141-3 COJ).

¹³ Artykuł L 141-3 COJ; zob. przypis 16 powyżej.

C. Nieadekwatność lub brak szkolenia w zakresie narzędzia ChatGPT, przeciwny i nieskuteczny argument

Niezależnie od tego, czy jest to postępowanie dyscyplinarne, czy też postępowanie w sprawie opowiedzenia się po jednej ze stron, czy sędzia sądu pracy może powoływać się na brak przeszkolenia w zakresie narzędzia ChatGPT, aby ograniczyć lub nawet uchylić się od odpowiedzialności?¹⁴ Mimo że francuski kodeks pracy określa obowiązki w zakresie szkolenia wstępnego i ustawicznego, a karalne jest jedynie nieprzestrzeganie obowiązku szkolenia wstępnego, nie sądzę, aby sędzia mógł powoływać się na brak ustawicznego szkolenia.¹⁵ Powodem tego jest fakt, że Conseil supérieur de la Prud'homie odnosi się do *imperatywu wstępnego szkolenia i regularnego aktualizowania wiedzy poprzez ustawiczne szkolenie* dla członka sądu pracy i określa, że «jego obowiązek szkolenia jest jednym z *obowiązków jego urzędu*»¹⁶. W tym samym duchu, w interesie członka sądu pracy zdecydowanie leży odbycie szkolenia w zakresie generatywnego systemu sztucznej inteligencji podczas jego kształcenia ustawicznego, nie tylko w celu rozwinięcia krytycznego umysłu w odniesieniu do wyników ChatGPT, ale także w celu spełnienia wymogu uzasadnienia decyzji przewidzianego przez prawo i chronionego przez Radę Konstytucyjną i Europejski Trybunał Praw Człowieka. Należy pamiętać, że uzasadnianie decyzji sądowych jest podstawową gwarancją prawa do rzetelnego procesu dla osób poddanych procesowi.

Prawo do sprawiedliwego procesu obejmuje również prawo do bycia osądzonym przez «niezależny i bezstronny sąd». To właśnie ta niezależność członków sądu pracy, która jest obowiązkiem, podobnie jak ich ciągłe szkolenie, zachęci ich do pozostania decydentami w przypadku zastosowania ChatGPT w sporze przed sądem pracy. Istnieją również inne powody, dla których sędziowie powinni pozostać decydentami.

¹⁴ Artykuł L 1442-1 francuskiego kodeksu pracy: «Państwo organizuje i finansuje szkolenia członków sądów pracy na warunkach określonych w dekreście.

Członkowie trybunału przemysłowego przechodzą szkolenie wstępne i ustawiczne. Szkolenie wstępne jest wspólne dla radców pracodawców i pracowników. Jest ono organizowane przez państwo. Uznaje się, że każdy członek sądu pracy, który nie spełnił wymogu wstępnego szkolenia w terminie określonym w dekreście, złożył rezygnację».

Artykuł D 1442-10-1 al.2 Kodeksu pracy: «w przypadku jeżeli członek sądu pracy, który nie ukończył szkolenia wstępnego w okresie piętnastu miesięcy od pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po jego powołaniu, uznaje się, że rezygnuje».

¹⁵ Zob. przypis 12 powyżej, zob. s. 11 pkt 7 (Legalność i jurysdykcja): podkreśliłam terminy.

¹⁶ Artykuł 455 CPC.

CHATGPT OGRANICZONY DO ROLI ZAAWANSOWANEJ WYSZUKIWKI: PROSTE NARZĘDZIE WSPOMAGAJĄCE PODEJMOWANIE DECYZJI SĄDOWYCH W SPRAWACH Z ZAKRĘSU PRAWA PRACY

A. Powody prawne¹⁷

Członkowie trybunału przemysłowego nie mogą kontrolować wszystkich tajników generatywnego systemu sztucznej inteligencji, tj. jego pochodzenia i wyników (projektu algorytmu, zestawów danych szkoleniowych, jakości zestawów danych lub braku stronniczości, możliwości wyjaśnienia za pomocą kodu źródłowego algorytmu itp.)¹⁸. Jednakże Europejska karta etyczna w sprawie wykorzystania sztucznej inteligencji w systemach sądowych określa zasadę «kontroli użytkownika», co oznacza, że użytkownik musi mieć możliwość odejścia od wyników uzyskanych przez ChatGPT w celu uwzględnienia «specyficznych cech konkretnej sprawy», a sędziowie sądów przemysłowych są zobowiązani do bezstronności, co oznacza w szczególności «brak stronniczości» zgodnie z Conseil supérieur de la Prud'homie. Te dwie podstawy prawne uzasadniają fakt, że ChatGPT pozostaje jedynie narzędziem decyzyjnym¹⁹. Podobnie, ponieważ ogólne warunki użytkowania ChatGPT (GTCU) zwalniają narzędzie AI z wszelkiej odpowiedzialności nawet w przypadku dostarczenia niekompletnych, błędnych lub nawet wymyślonych informacji, nie wspominając o tym, że źródła czasami nie są cytowane, bardziej rozsądne jest, aby narzędzie to było jedynie pomocą w podejmowaniu decyzji. Do tego samego wniosku powinno prowadzić niejednoznaczne stanowisko rzecznika Parlamentu Europejskiego, Jaume Duch Guillota, w dokumencie z 27 marca 2024 roku. Z jednej strony generatywna sztuczna inteligencja nie będzie uznawana za wysoce ryzykowną, jeśli będzie zgodna z wymogami przejrzystości i unijnymi przepisami dotyczącymi praw autorskich. Z drugiej jednak strony – systemy sztucznej inteligencji wspomagające interpretację prawną i egzekwowanie prawa są klasyfikowane jako obciążone wysokim ryzykiem.

¹⁷ Narzędzie ChatGPT może być nieobiektywne ze względu na dane szkoleniowe wybrane przez użytkowników-trenerów i parametry dostarczone przez programistów. Narzędzie może być stronnicze ze względu na jego nadzorowane i wzmacniające uczenie się.

¹⁸ Europejska Komisja na rzecz Skutecznego Wymiaru Sprawiedliwości (CEPEJ), *Europejska karta etyczna na rzecz wykorzystywania sztucznej inteligencji w systemach sądownictwa i ich otoczeniu*, Rada Europy, 3-4 grudnia 2018 r., s. 84.

Zob. przypis 26 powyżej, s. 12.

Artykuł L 1421-2 Kodeksu pracy, zob. uwaga 4 powyżej.

Zob. przypis 12 powyżej, s. 5.

¹⁹ B. Deffains, *ChatGPT et le marché du droit*, La Semaine juridique, Édition générale n°13, 3 kwietnia 2023 r., pkt 37. Źródła prawne (ustawy, orzecznictwo itp.) są zatem nieweryfikowalne.

B. Powody związane z technologią ChatGPT²⁰

Ryzyko częściowych, fałszywych lub nieaktualnych informacji jest bardzo realne ze względu na ograniczoną wiedzę ChatGPT w czasie, tj. w danym dniu²¹. Jest to bezpośrednio związane z trybami uczenia się nadzorowanego i wzmacniającego. Podczas nadzorowanego uczenia się, system AI jest zasilany pytaniami i odpowiedziami, które są formułowane przez ludzkich trenerów²². Podczas uczenia ze wzmocnieniem, ci sami trenerzy oceniają odpowiedzi wygenerowane przez ChatGPT na pytanie już zintegrowane podczas nadzorowanego uczenia się, a te rankingi są następnie wykorzystywane do tworzenia modeli nagród w celu poprawy odpowiedzi poprzez powtarzany proces PPO (*Proximal Policy Optimization*).

Sami członkowie sądu pracy są świadomi ograniczeń ChatGPT²³. Biorąc pod uwagę, że są oni sędziami niazawodowymi, tj. należą lub należeli do świata pracy jako pracownicy lub pracodawcy w trakcie swojej kariery zawodowej, używają lub używali systemów sztucznej inteligencji w swojej praktyce zawodowej jako oprogramowania wspomagającego rekrutację, pomagającego w ocenie pracowników itp. Dlatego też będą oni chcieli zachować kontrolę nad dokonywaną oceną, pozostać niezależni, a ChatGPT będzie ograniczony do wykorzystania jako pomoc w podejmowaniu decyzji sądowych.

C. Powody oparte na metodologii rozumowania sądowego

Funkcja wspomagania podejmowania decyzji sądowych, którą sędziowie sądów pracy powierzą generatywnemu systemowi sztucznej inteligencji, jest również uzasadniona faktem, że system ten nie jest w stanie odtworzyć rozumowania żadnego sędziego. Rzeczywiście, sąd pracy zada sobie szereg pytań (*Jakie są istotne fakty?; Czy fakty te zostały udowodnione?; Jaka zasada ma do nich zasto-*

²⁰ W przeciwieństwie do sędziego sądu pracy, który jest zobowiązany do aktualizowania swojej wiedzy prawnej (teksty prawne, orzeczenia orzecznictwa i uchylenia itp.) w ramach ciągłego szkolenia (art. L 1442-1 kodeksu pracy, cytowany powyżej, uwaga 21).

²¹ Marchand Leïla, ChatGPT: plongée dans les entrailles du chatbot qui bouleverse la tech, Les Echos, opublikowane 12 grudnia 2022 r.: «Mówiąc konkretnie, ludzki asystent zapisze odpowiedź na dane pytanie, a następnie prześle ją do sztucznej inteligencji, aby mogła ona uczyć się na podstawie tego modelu. Drugi etap polega na zadaniu sztucznej inteligencji tego samego początkowego pytania i wygenerowaniu kilku odpowiedzi. Odpowiedzi te są następnie klasyfikowane od najlepszych do najgorszych przez ludzkiego nadzorcę, zanim dane zostaną wprowadzone z powrotem do systemu. Proces ten jest powtarzany wielokrotnie».

²² RLHF: *Uczenie się przez wzmacnianie na podstawie ludzkich opinii*.

²³ Artykuł L 1441-6 Kodeksu pracy: «Z zastrzeżeniem postanowień artykułu L. 1441-7, kandydatami mogą być następujące osoby:

1. Pracownicy i pracodawcy;
2. Osoby poszukujące pracy zarejestrowane na liście osób poszukujących pracy;
3. Osoby, które zaprzestały wszelkiej działalności zawodowej».

Artykuł L 1441-7 francuskiego kodeksu pracy: «Warunki wymagane od kandydatów są następujące: (...) 4. Zatrudnienie od dwóch lat lub pełnienie funkcji w sądzie pracy w ciągu dziesięciu lat poprzedzających kandydaturę».

sowanie?; Jakie jest znaczenie tej zasady w odniesieniu do sprawy, która ma zostać rozstrzygnięta²⁴; Które źródło powinno mieć pierwszeństwo przed wieloma sprzecznymi źródłami?), podczas gdy ChatGPT będzie korelować grupy słów zawartych w przepisach i decyzjach orzeczniczych za pomocą algorytmów, które działają zgodnie z regułami statystycznymi, predefiniowanymi regułami matematycznymi. Jednak semantyczna korelacja między uzasadnieniem decyzji a jej sentencją nie jest równoznaczna z prawną przyczynowością, ponieważ prawo nie ogranicza się do sformułowań leksykalnych. W swoim rozumowaniu doradca ds. stosunków pracy bierze pod uwagę cele prawa, których nie można znaleźć w uzasadnieniach lub postanowieniach orzeczeń sądowych, ani w przepisach prawnych analizowanych przez narzędzie AI, ale w uzasadnieniu ustawy, w debatach parlamentarnych, w historii prawa i w filozofii prawa²⁵. W przeciwieństwie do tego, co sądzi doktryna pozytywizmu i niektórzy twórcy ChatGPT, prawo nie jest tylko nauką prawną, ale także «aktem», przypisaniem każdej osobie tego, co jest jej należne, *suum cuique tribuere*, cytując Ulpiana». Akt ten ma swój cel, tj. sprawiedliwość, słuszność. Jeśli prawo, ten zbiór norm, jest jedynie środkiem służącym sprawiedliwości i uczciwości, wówczas ChatGPT może być jedynie narzędziem wspomagającym podejmowanie decyzji sądowych²⁶. Tylko członkowie trybunału przemysłowego mogą rozstrzygać spory, biorąc pod uwagę zarówno normy, tj. prawo pozytywne, jak i sprawiedliwość, tj. słuszność, ponieważ znają ukryte, podstawowe cele prawa. Pojęcie sprawiedliwości jest wspierane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka poprzez kontrolę proporcjonalności.

Ta równowaga między prawem a sprawiedliwością jest jednym z powodów, dla których obywatele mają tak duże zaufanie do systemu prawnego. Co stałoby się z tym zaufaniem, gdyby technika taka jak ChatGPT mogła decydować o wydaniu wyroku w sporze pracowniczym? Zaufanie to zostałoby zachwiane²⁷. Czy nie powinniśmy zatem wziąć przykładu z decyzji Conseil d'État w sprawie ustawy bio-

²⁴ Zob. przypis 26 powyżej, s. 38; Y. Meneceur, *Justice et intelligence artificielle: la confiance naîtra d'une réglementation internationale*, Dalloz IP/IT n°5, 27 maja 2021 r., s. 247-250, zob. s. 248, przypis 2: ten sędzia oddelegowany do Rady Europy używa terminu «jurymetria» w odniesieniu do «wszystkich aplikacji, które wykorzystują podejście leksykalne i statystyczne do przetwarzania treści orzeczeń».

²⁵ P.-L. Boyer, *Vive ChatGPT, l'avenir de la doctrine*, Recueil Dalloz 2023, s. 797: «W tej idei, że prawo nie może być zwykłą nauką, ale że jest rzeczywiście aktem, nie możemy nie wspomnieć, że z tej praxis wynika ostateczność»; «Jeśli prawo nie jest już nauką, ale praxis, rozumiemy, że jest to 'przywrócenie sprawiedliwości', akt 'dzielenia się'».

²⁶ Zob. przypis 26 powyżej, s. 38: «Xavier Linant de Bellefonds podkreślił, że złożoność prawa wynika z jego teleologicznego i spornego charakteru: dwie spójne linie rozumowania mogą prowadzić do różnych arbitraży zgodnie z dwoma porządkami imperatywów».

²⁷ Conseil d'État, *Révision de la loi de bioéthique: quelles options pour demain*, Studium przyjęte na Zgromadzeniu Ogólnym w dniu 28 czerwca 2018 r., s. 192-209: *L'intelligence artificielle*, zob. s. 204: «W obliczu ryzyka, że rozwój urządzeń sztucznej inteligencji przyczyni się do pozbawienia lekarzy ich wiedzy, ważne jest zachowanie autonomii decyzyjnej lekarzy, która jest podstawą relacji zaufania łączącej ich z pacjentem».

etycznej, w której zalecono «zachowanie autonomii decyzyjnej lekarza», ponieważ «leży ona u podstaw relacji zaufania między lekarzem a pacjentem»? Tak więc trybunał pracy nadal będzie miał ostatnie słowo, jeśli chodzi o ChatGPT!²⁸ I możemy mieć tylko nadzieję, że obok tych sędziów niezawodowych, sędziowie zawodowi zawsze będą mieli ostatnie słowo przeciwko ChatGPT, ponieważ «każde uchybienie charakteryzujące się faktem lub serią faktów odzwierciedlających niezdolność publicznej służby sprawiedliwości do wypełnienia powierzonej jej misji stanowi rażące uchybienie». Czy zadanie wymierzania sprawiedliwości nie jest wspólne zarówno dla sędziów zawodowych, jak i nieprofesjonalnych?

Bibliografia

Literatura

Deffains B, *ChatGPT and the legal market*, La Semaine juridique, Édition générale n°13, 3 kwietnia 2023 r.

Meneceur Y., *Justice et intelligence artificielle: la confiance naîtra d'une réglementation internationale*, *Daloz IP/IT* n°5, 27 maja 2021 r.

Boyer P.-L., *Vive ChatGPT, l'avenir de la doctrine!*, *Recueil Dalloz*, 2023.

Joly-Hurard J., Canivet G, *La déontologie du magistrat*, wydanie Dalloz 3, 2014, Collection Connaissance du droit.

Sirinelli P., Prévost-Boyard S., *Chacun cherche son chat "GPT"*, *Daloz IP/IT*, 2023.

Sontag Koenig S., *ChatGPT: iluzje i rewolucje dla świata prawa*, *Daloz Actualité*, 31 maja 2023 r.

Thierry G., *Jak ChatGPT może zmienić sposób pracy prawników?*, *Daloz Actualité*, 29 czerwca 2023 r.

Haïm V., *Prise à partie, Répertoire de contentieux administratif*, Rozdział 2 - Sekcja 1 - Artykuł 2, kwiecień 2019 r.

Flores P, *Les conseillers prud'hommes*, Répertoire de droit du travail, Tytuł 1 – Rozdział 3 – Sekcja 1, czerwiec 2021 r.

Conseil supérieur de la prud'homie, *Recueil de déontologie des conseillers prud'hommes*, Ministerstwo Sprawiedliwości, 26 stycznia 2018 r.

Akty normatywne

Kodeks pracy: art. L. 1421-2, art. L. 1442-13-3, art. L. 1442-13, art. L. 1442-14, art. L. 1431-1, art. L. 1442-1, art. L. 1441-6, art. L. 1441-7, art. R. 1431-3-1, art. D. 1442-10-1.

Kodeks zdrowia publicznego: art. L. 4001-3

²⁸ Sąd Kasacyjny w pełnym składzie, 23 lutego 2001 r., nr 99-16.165, opublikowany w Biuletynie.

Kodeks organizacji sądownictwa: art. L. 141-3, art. L. 141-2.

Kodeks postępowania cywilnego: art. L. 366-1 do L. 366-9, art. L. 455.

Kodeks stosunków między społeczeństwem a administracją: art. L. 118-2.

Francja. Parlament, ustawa nr 2021-1017 z dnia 2 sierpnia 2021 r. w sprawie bioetyki, Dziennik Urzędowy nr 0178, 3 sierpnia 2021 r., NOR: SSAX1917211L.

Orzecznictwo

^{Re}civ 1, 5 maja 1988 r., D. 1988. IR 156, obs. Julien.

^{Re}civ 1, 19 listopada 1985 r., D. 1986. IR 228, obs. Julien.

^{Re}civ 1, 17 lipca 1996 r., nr 95-01.002 i 95-01.004, JCP 1996. IV. 2171.

Cass. Ass. Plen. 23 lutego 2001 r., nr 99-16.165, D. 2001. 1752, nota C. Debbasch.

ETPC, 28 czerwca 1984 r., Campbell i Fell przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, Req. N°7819/77, seria A n°80, JDI 1986.1058, obs. Rolland i Tavernier.

ETPC, 26 sierpnia 2003 r., Filippini przeciwko San Marino, Req. N°10526/02, Revue universelle des droits de l'Homme, Vol. 15 n°3-6, 30 października 2003 r.

ETPC, 23 listopada 1993 r., Holm c/Suède, Req. N°14191/88, série A n°279, AJDA 1994.16, chron. J-F. Flauss; RSC 1994.362, obs. R. Koering-Joulin.

Netografia

Anonymous, *ChatGPT: Predictice integruje go ze swoją wyszukiwarką*, Le Monde du Droit, opublikowano 17 lutego 2023 r., dostęp 25 lutego 2024 r., <https://www.lemondedudroit.fr/professions/337-legaltech/85951-chatgpt-predictice-integre-moteur-recherche.html>.

Bayard F., *ChatGPT pomógł sędziemu osiągnąć werdykt, historyczny pierwszy, 01net*, opublikowano 6 lutego 2023, dostęp 12 lutego 2024, <https://www.01net.com/actualites/chatgpt-aide-juge-rendre-verdict-premiere-historique.html>.

Marchand L., *ChatGPT: plongée dans les entrailles du chatbot qui bouleverse la tech*, Les Echos, opublikowano 12 grudnia 2022 r., dostęp 3 marca 2024 r., <https://www.lesechos.fr/tech-medias/hightech/chatgpt-plongee-dans-les-entrailles-du-chatbot-qui-bouleverse-la-tech-1888443>.

Pozostałe źródła

Cepej (Europejska Komisja na rzecz Efektywności Wymiaru Sprawiedliwości), *Europejska karta etyczna na rzecz wykorzystania sztucznej inteligencji w systemach sądownictwa i ich otoczeniu*, Rada Europy, 3-4 grudnia 2018 r.

Conseil d'État, Révision de la loi de bioéthique: quelles options pour demain, Analiza przyjęta na Zgromadzeniu Ogólnym, 28 czerwca 2018 r., s. 192-209: L'intelligence artificielle, <https://www.conseil-etat.fr/publications-colloques/etudes/revision-de-la-loi-de-bioethique-queelles-options-pour-demain>.